

Toimenpidealoite TPA 1/2026 vp

Sofia Virta vihr ym.

Toimenpidealoite lähisuhdeväkivallan ehkäisyraakenteiden saattamisesta lakisääteiksi

Eduskunnalle

Suomi kuuluu Euroopan väkivaltaisimpiin maihin naisille, ja naisiin kohdistuva väkivalta tapahtuu usein lähisuhteissa. Tilastojen mukaan Suomessa tapahtuu vuosittain keskimäärin 15 henkirikosta, joissa mies surmaa naispuolisen kumppaninsa. Joka kolmas nainen on kokenut väkivaltaa nykyisen tai entisen kumppaninsa taholta, ja jopa puolet naisista on kokenut henkistä väkivaltaa parisuhteessa. Lähisuhdeväkivallassa on kyse vakavasta tasa-arvo- ja ihmisoikeusongelmasta, johon puuttuminen edellyttää nykyistä vahvempia rakenteita.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisy kuuluu tällä hetkellä kuntien ja hyvinvointialueiden vastuulle. Hyvinvointialueet vastaavat esimerkiksi turvakotipalveluista ja väkivaltaa kokeneiden avusta, kun taas kunnat voivat vaikuttaa ennaltaehkäisyyn kasvatuksen ja koulutuksen keinoin. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn rakenteiden, koordinaation ja palvelujen tilanne kuitenkin vaihtelee hyvinvointialueiden välillä merkittävästi. Vaikka sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Kuntaliitto ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ovat antaneet lähisuhdeväkivallan ehkäisyä koskevia suosituksia, niiden toimeenpano on ollut alueellisesti epätasaista ja puutteellista. THL:n mukaan lähisuhdeväkivaltaa kokeneet, sitä käyttäneet ja sille altistuneet ovat edelleen eriarvoisessa asemassa asuinpaikasta riippuen.

Jotta tasainen palveluiden saatavuus voitaisiin varmistaa, tulisi lähisuhdeväkivallan ehkäisyä koskevista rakenteista säätää lailla. Laki selkiyttäisi kuntien ja hyvinvointialueiden rooleja ja vastuita. Myös THL ja muut lukuisat asiantuntijatahot ovat suositelleet, että väkivallan ehkäisytyön suositukset muutetaan velvoittaviksi rakenteiksi lainsäädännössä. Erityisesti nykyisessä taloustilanteessa lakisääteisyys varmistaisi sen, että hyvinvointialueet resursoisivat lähisuhdeväkivallan ehkäisyä koskevia toimia riittävästi. Samalla tulisi kuitenkin turvata järjestöjen rahoitus ja rooli palvelujen tuottajina.

Lainsäädännöllä väkivallan ehkäisy tulee liittää osaksi hyvinvointialueiden strategiaa asiakirjoja, kuten hyvinvointikertomuksia ja turvallisuussuunnitelmia, ja sen toteutumista tulee seurata systemaattisesti. Lainsäädännöllä tulee edellyttää, että hyvinvointialueilla väkivallan ehkäisyn poikkihallinnollinen yhteistyö sidotaan hyvinvointialueiden rakenteisiin ja väkivallan kokijoille, tekijöille ja erityisryhmille varmistetaan yhdenvertaiset ja saavutettavat palvelut. Lisäksi laissa tulisi edellyttää hyvinvointialueelta pysyviä lähisuhdeväkivaltakoordinaattoreita.

Toimenpidealoite TPA 1/2026 vp

Hallitus on hallitusohjelmassaan (2023) kirjannut, että hallitus arvioi kuntia ja hyvinvointialueita velvoittavan lainsäädännön tarvetta väkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn rakenteiden vahvistamisessa. Arvioinnin sijaan tarvitaan konkreettisempaa ja velvoittavampaa lainsäädäntöä, jolla suositukset muutetaan toimeenpantaviksi velvoitteiksi ja ehkäisytyö saadaan yhdenvertaiseksi koko maassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valmistellakseen lainsäädännön, joka velvoittaa hyvinvointialueet ja kunnat luomaan lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn rakenteet ja palvelut THL:n suositusten mukaisesti.

Helsingissä 2.2.2026

Sofia Virta vihr
Saara Hyrkkö vihr
Oras Tynkkynen vihr
Ville Skinnari sd
Lotta Hamari sd